

7.8 Volitelné vzdělávací aktivity

7.8.8 Zeměpisný seminář

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
0	0	2	2

Charakteristika předmětu

A. Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Samostatný vyučovací předmět Seminář ze zeměpisu vychází obsahově ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda a ze vzdělávacích oborů Geografie a Geologie v RVP G. Zeměpisný seminář spolupracuje s dalšími vyučovacími předměty, se kterými integruje některá související témata Fyzika, Chemie, Biologie, Dějepis, Základy společenských věd. Tento komplexní přístup Zeměpisného semináře naučí žáky pracovat v širším okruhu vzájemných tematických souvislostí a s více zdroji informací.

V poznatkové oblasti si žáci rozšiřují vědomosti o tématech probraných v hodinách zeměpisu (Země jako vesmírné těleso, znázornění povrchu Země, přírodní, společenské, hospodářské, politické a kulturní poměry vlasti, kraje, regionu, světadílů i oceánů). Důraz je kladen na politickou situaci ve světě. Nezapomíná se na současné globální problémy lidstva, především ohniska napětí ve světě. V činnostní oblasti žáci upevňují dovednosti potřebné pro práci s mapami, statistickými daty a s informačními materiály. Samostatně vyhledávají a třídí informace z různých zdrojů, obhajují výsledky své práce.

Zeměpisný seminář je vyučovací předmět, ve kterém jsou žáci vedeni k samostatné práci a k odpovědnosti za výsledek své práce. Umožňuje žákům orientovat se v současném světě a v problémech současného lidstva, umožňuje také si uvědomovat civilizační rizika a spoluzodpovědnost za kvalitu života na Zemi, vztah k přírodnímu i společenskému prostředí.

Organizace výuky:

Ve vyučovacím předmětu Zeměpisný seminář se používají zejména tyto formy výuky: práce s informačními materiály (internet, knihy, učebnice, atlasy, turistický průvodce), terénní výuka, výkladové hodiny propojené debatami, hodiny s problémově pojatou výukou, školní projekty (seminární práce). Vyučovací předmět Zeměpisný seminář využívá v rámci možností odbornou učebnu zeměpisu, která je vybavena odpovídajícím materiálním vybavením. Nemalý počet hodin při přípravě seminárních prací probíhá v odborné počítačové učebně. Žáci jsou vedeni k jasnému, zřetelnému a srozumitelnému vyjadřování svých vědomostí, názorů a postojů.

Výuka v rámci Zeměpisného semináře má velký význam nejen pro vzdělávání jednotlivců, ale také v rámci environmentální, ekologické, globální a kulturní výchovy občanů. Vědomosti, dovednosti, návyky, postoje a hodnoty osvojované v hodinách Zeměpisného semináře tvoří nedílné východisko pro vnímání, osvojování klíčových kompetencí a pro orientaci v nich.

B. Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel:

- zadává žákům seminární práce, k nimž žáci vyhledávají, sbírají, zpracovávají, třídí a hodnotí geografické informace a data z příslušných informačních zdrojů – z internetu, z televize, z odborných encyklopedií a časopisů (texty, obrázky, grafy, tabulky, mapy, statistiky);
- získané poznatky propojuje se znalostmi dalších vzdělávacích oblastí, žáci si tak vytvářejí ucelenější představy o vztazích mezi společenským a přírodním prostředím;

- pokládá žákům otázky vztažené ke způsobům a příčinám různých přírodních procesů;
- kontroluje výsledky samostatné práce a požaduje, aby je žáci samostatně zhodnotili a porovnali se svými dosavadními zkušenostmi, znalostmi a dovednostmi a formulovali patřičné závěry.

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- vytváří s žáky na základě pozorování, osvojených znalostí a dosavadních zkušeností platformu nebo hypotézu k problému či k úkolu, žáci je ověřují praktickou činností, kladou otázky a objevují problémy s tím související;
- usiluje se svými žáky o nalezení a pojmenování shodných, podobných a odlišných znaků geografických objektů, jevů a procesů, vyvozují společné závěry;
- pojmenuje podstatné lokální, regionální a globální problémy přírodní a společenské sféry, žáci o nich diskutují a usilují o vhodné způsoby řešení problémů.

Kompetence komunikativní

Učitel:

- vyžaduje na žácích formulaci hypotéz, pojmenování problému či vlastních názorů na konkrétní témata přírodního a společenského prostředí;
- uskutečňuje a vede s žáky řízený dialog, žáci vyjadřují své myšlenky a názory v logických postupných krocích.

Kompetence sociální a personální

Učitel:

- žáci spolupracují při skupinové práci, vytvářejí si pozitivní vztah k práci, k odpovědnému přístupu k práci své i druhých, k zodpovědnosti za výsledky své činnosti, přijímají, diskutují a usměrňují názory druhých;
- hodnotí výsledky činnosti skupin i jednotlivců.

Kompetence občanské

Učitel:

- prezentuje fakta a argumenty pro utváření postojů a hodnot, které respektují rovnoprávnost všech lidí, vyjadřují demokratické přístupy v řešení společenských problémů, žáci poznají tradice, zvyky a kultury v jednotlivých světadílech a oblastech.

Kompetence k podnikavosti

Učitel:

- podporuje u žáků aktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost;
- pomáhá žákům získat informace o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření v rámci oboru;
- podporuje žáky ke stanovení cílů, hodnocení dosažených výsledků, dokončení zahájené činnosti a motivuje žáky k dosahování úspěchu.

Kompetence digitální

Učitel:

- vede žáky k samostatnému výběru nejvhodnější aplikace pro vypracování zadaného úkolu a definování souvislosti;
- vede žáky k procvičování svých dovedností pomocí digitálních aplikací;
- vede žáky k označení klíčových pojmů a vytvoření digitálního záznamu;
- vytváří prostor pro sdílení vyhledaných informací při skupinové práci.

3. ročník

2 hodiny týdně

Vojenské konflikty a ohniska napětí ve světě

Očekávané výstupy

Žák:

- určí a na mapě lokalizuje hlavní světová ohniska napětí
- zajímá se o aktuální dění v daném regionu a pojmenuje změny, ke kterým dochází
- pojmenuje problémy a vysvětlí jejich příčiny
- identifikuje hlavní koncentrace hospodářské a politické moci

Učivo

Lokální vojenské konflikty a ohniska napětí

Stát a národ

Očekávané výstupy

Žák:

- vysvětlí na konkrétních příkladech důsledky historického vývoje na současný stav regionu
- pojmenuje problémy a vysvětlí jejich příčiny
- pojmenuje formy státu a typy vlády a určí příklady, zároveň je lokalizuje na mapě

Učivo

Jednonárodnostní a mnohonárodnostní státy a jejich problémy

Evropa a její problémy

Očekávané výstupy

Žák:

- rozliší a porovnává státy světa a jejich mezinárodní integrační uskupení a organizace podle kritérií vzájemné podobnosti a odlišnosti
- lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické problémy a změny s přihlédnutím k historickému vývoji
- vyhledá na mapách hlavní světové oblasti cestovního ruchu, porovná jejich lokalizační faktory a potenciál

Učivo

Migrační proces
Demografické ukazatele
Nedostatek surovin
Evropská integrace
Politické problémy, vznik států a jejich rozpady od 90.let 20.století

Přírodní zdroje a geopolitika

Očekávané výstupy

Žák:

- zhodnotí nerovnoměrné rozmístění, objem a distribuci světových surovinových a energetických zdrojů
- lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické problémy a změny s přihlédnutím k historickému vývoji

Učivo

Těžba surovin ve světě
Místa těžby a místa spotřeby
Těžba surovin a politická situace

Světové velmoci, trendy světové ekonomiky a globalizace

Očekávané výstupy

Žák:

- rozliší a porovnává státy světa a jejich mezinárodní integrační uskupení
- rozliší a porovnává státy světa a jejich mezinárodní integrační uskupení a organizace podle kritérií vzájemné podobnosti a odlišnosti

Učivo

Jádrové oblasti světa
USA, Čína, Japonsko, Země západní Evropy, Rusko, Indie, státy Latinské Ameriky
Globalizace
Trendy světové ekonomiky

Státy světa, závislá území, nekolonialismus

Očekávané výstupy

Žák:

- lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické problémy a změny s přihlédnutím k historickému vývoji

Učivo

Práce s mapou, orientace na mapě Neokolonialismus

Globální problémy lidstva

Očekávané výstupy

Žák:

- zhodnotí některá rizika, působení přírodních a společenských faktorů na životní prostředí na lokální, regionální a globální úrovni
- zhodnotí na příkladech dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické, demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva

Učivo

Klimatické změny
Změny životního prostředí a jejich důsledky
Problémy v socioekonomické sféře

4. ročník

2 hodiny týdně

Fyzická geografie

Očekávané výstupy

Žák:

- porovná postavení Země ve vesmíru a podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy
- objasní mechanismy globální cirkulace atmosféry a její důsledky pro utváření klimatických pásů
- objasní malý a velký oběh vody a rozliší jednotlivé složky hydrosféry a jejich funkce
- hodnotí vodstvo spolu s půdním obalem Země jako základ života a zdroj rozvoje společnosti
- porovná na příkladech mechanismy působení endogenních (včetně deskové tektoniky) a

Učivo

Země jako vesmírné těleso
Litosféra
Geomorfologie
Atmosféra
Hydrosféra
Pedosféra
Biosféra

- exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí
- rozliší hlavní biomy světa
- rozliší složky a prvky fyzickogeografické sféry a rozpozná vztahy mezi nimi

Socioekonomická geografie

Očekávané výstupy

Žák:

- zhodnotí na příkladech dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické, demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva
- analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa
- identifikuje obecné základní geografické znaky a funkce sídel a aktuální tendence ve vývoji osídlení
- zhodnotí na příkladech světové hospodářství jako otevřený dynamický systém s určitými složkami, strukturou a funkcemi a zohlední faktory územního rozmístění hospodářských aktivit, vymezí jádrové a periferní oblasti světa

Učivo

Demografie
Kulturní a politické prostředí
Sídla a osídlení
Hospodářství
Jádra a periferie

Makroregiony světa

Očekávané výstupy

Žák:

- lokalizuje na mapách makroregiony světa
vyhledá na mapách hlavní světové oblasti cestovního ruchu, porovná jejich lokalizační faktory a potenciál

Učivo

Geografická charakteristika makroregionů